

PB173 – Ovladače jádra – Linux

VIII. Přerušení

Jiri Slaby

Fakulta informatiky
Masarykova univerzita

11. 11. 2014

LDD3 kap. 7 a 10

- 1 „Měkká” přerušeni
  - Časovače
  - Pozdržení vykonávání kódu (spánek)
  - Odložené vykonání kódu
- 2 „Tvrdá” přerušeni (z HW)
- 3 Změny v kontextu přerušeni
  - Zámky
  - Alokace, apod.

Sekce 1

„Měkká” přerušení

- `Documentation/timers/*`
- Činnost v nastavených časech (i periodicky)
- Kód je volán v kontextu přerušení (nelze spát)
- `/proc/timer_list` (jen nová jádra)

Obyčejné časovače

- Fungují na každé architektuře
- Založené na `jiffies`
  - Proměnná zvyšující se o 1 s frekvencí HZ
- Rozlišení: 1–10 ms (pro HZ: 1000–100)

High-res časovače

- `linux/hrtimer.h`
- `usleep_range`
- Rozlišení: $\sim \mu\text{s}$

API

- `linux/timer.h`, `struct timer_list`
- `DEFINE_TIMER`, `setup_timer`
- `mod_timer` (=del_timer+add_timer)
- `del_timer_sync` (*POZOR*)

```
static void my_fun(unsigned long data);
static DEFINE_TIMER(my_timer, my_fun, 0, 30);
static void my_fun(unsigned long data)
{
    my_timer.data *= 2;
    mod_timer(&my_timer, jiffies + msecs_to_jiffies(data));
}
...
mod_timer(&my_timer, jiffies + msecs_to_jiffies(100));
...
del_timer_sync(&my_timer);
```

Úkol: Každou vteřinu, kdy je modul v systému, vypsát HZ a jiffies

Čekání na událost trvající pevně danou dobu

- 1 Spánek
  - Zapojení časovače a plánovače
  - Rozlišení: $\sim 10 \mu\text{s}$ až 10ms (HW-závislé)
- 2 Busy-waiting
  - Smyčka
  - Rozlišení: ns

API

- `linux/delay.h`
- ad 1. `ssleep`, `msleep`, `usleep_range`
- ad 2. `mdelay`, `udelay`, `ndelay`

V jádře lze čekat jen omezenou dobu
(v řádu jednotek až desítek vteřin)

Úkol: spěte 1 vteřinu v `module_init` a vyzkoušejte vložení modulu

Při potřebě vykonat kód, který nelze vykonat teď

- Držím zámek, jsem v přerušení, . . .
- Není nutno specifikovat pevně daný moment
  - (Narozdíl od časovačů)
  - Ale je to možné

2 druhy

- 1 Workqueue
- 2 Tasklet

Rozdíly

- Rychlost zavolání (tasklet dřív)
- Kontext zavolání (tasklet z přerušení, workqueue z procesu)
- Množství kódu (tj. rychlost vykonání)

- Speciální *proces* volající funkce ve frontě
  - Globální, společný pro všechny – většinou stačí
  - Vlastní – pro speciální případy
- Lze v něm spát
- Spustí se, až se plánovač rozhodne
  - Lze specifikovat minimální prodlevu
- `Documentation/workqueue.txt`

Workqueue API

- `linux/workqueue.h`, `struct work_struct`
- Definice funkce (práce): `DECLARE_WORK_S`, `INIT_WORK_D`
- Globální proces:
  - Zařazení do fronty: `schedule_work`
  - Vyřazení z fronty (předčasně): `cancel_work_sync`
- Vlastní proces:
  - Vytvoření procesu: `create_workqueue`, `destroy_workqueue`
  - Zařazení do fronty: `queue_work`
  - Vyřazení z fronty: `cancel_work_sync` (stejně)
- Delayed (s min. prodlevou): `*_delayed_work`

Úkol: v `module_init` nahrát modul `ieee80211` nebo `mac80211` (`request_module`). `request_module` nelze volat přímo v `module_init` a je nutný i vlastní workqueue proces.

- Běží v kontextu přerušení (jako časovače)
- Nelze spát
- Musí být rychlý
- Spustí se *po* příštím přerušení

API

- `linux/interrupt.h`, `struct tasklet_struct`
- Definice funkce (taskletu): `DECLARE_TASKLETS`, `tasklet_initD`
- Zařazení do fronty: `tasklet_schedule`
- Vyřazení z fronty: `tasklet_kill`

Úkol: vytvořit tasklet, spustit a vypsat posloupnost volání pomocí `dump_stack`

Sekce 2

„Tvrdá” přerušení (z HW)

- HW informuje o změně stavu
  - Časovač tiknul, přišel paket, přečten blok z disku, ...
- CPU přeruší chod programu/jádra a zavolá jádro
  - Ví, koho volat, má tabulku (IDT)
  - Cyklus? Priority přerušeni!
- OS musí obsloužit přerušeni
  - Zjistí zdroj a zavolá odpovídající ovladač (jeho obsluhu přerušeni)
    - Přerušeni je identifikováno číslem (IRQ)
  - Vynuluje přerušeni na řadiči přerušeni

Nutná podpora HW (CPU, řadiče, sběrnice, zařízení)

Přerušení v Linuxu

- `linux/interrupt.h`
- `request_irq`, `free_irq`
- Flags: hlavně `IRQF_SHARED`
- Návrátová hodnota z obsluhy: `IRQ_NONE`, `IRQ_HANDLED`
- `/proc/interrupts`

```
static irqreturn_t my_handler(int irq, void *data)
{ /* data == my_data */
  return my_device_raised_interrupt ? IRQ_HANDLED : IRQ_NONE;
}
static int my_probe(struct pci_dev *pdev, ...)
{
  /* here: enable device etc. */
  my_data = kmalloc(...);
  ret = request_irq(pdev->irq, my_handler, IRQF_SHARED, "my", my_data);
}
```

Úkol: vytvořte obsluhu pro EDU (zatím vracejte `IRQ_HANDLED`)

Sekce 3

Změny v kontextu přerušení

Přerušeni a spinlocky

Vlákno	Přerušeni
<pre>spin_lock(&addr_lock); <interrupt> spin_unlock(&addr_lock);</pre>	<pre>spin_lock(&addr_lock); // ^^^ deadlock ^^^ spin_unlock(&addr_lock);</pre>

_irq* varianty

Zákaz přerušeni, poté spinlock

Vlákno	Přerušeni
<pre>spin_lock_irq(&addr_lock); // interrupt cannot trigger spin_unlock_irq(&addr_lock);</pre>	<pre>spin_lock(&addr_lock); ... spin_unlock(&addr_lock);</pre>

Další změny

- Alokace
  - GFP_ATOMIC
  - A tedy nevelké alokace
- Kód
  - Rychlý, krátký
  - (Víc kódu později v taskletu, ještě víc třeba ve workqueue)

Práce s přerušením (součást domácího)

- 1 Vytvořit pojmenování (makra) pro registry (v tabulce)
- 2 Spustit 100ms periodický časovač (pro každé EDU zařízení)
  - Vyvolat z EDU přerušení 0x1000 (registr 0x60)
- 3 Navázat se v probe na přerušení (request_irq)
- 4 Implementovat obsluhu
  - Přečíst stav (registr 0x24), vypsat stav – limitovaně
  - Nenula: odsouhlasit přerušení (registr 0x64), vrátit IRQ_HANDLED
  - Jinak: vrátit IRQ_NONE

Specifikace baru 0 (pokračování z minula)

Offset	Len	R/W	Contents	Meaning
0x0024	4B	R	bitmap	Raised interrupts
0x0060	4B	W	bitmap	Raise interrupts
0x0064	4B	W	bitmap	Acknowledge interrupts